

СЪЕЗДИДЕН СЪЕЗДИГЕ ЧЕДИР

Секси беш чылдың планын оңаалдарын күүсөдир талазы-биле бистин колхозтуң ажил-ишчилерин эвээш эвес салышкынын киригнер. Нүрүгө сазар эт, дүң план-нарын амыр күүсөткүзүп бис. Эрткен ажил-агый чылында колхоз СЭП Тыва обкомунун, Тыва АССР-ниң Дээди Советиниң Президиумунун база Министрлер Чөвүлүлүгүнүн Хүндүл бижиги-биле шаңктанган. Нинтиниң малының баш санын өстүрүмүнүн планын эрткен чылым: — инектиң — 109 хойнуу — 101,7 хуу, чылгыны — 99,2 хуу күүсөткүзүп бис. Колхозтуң бүдүргөн бир центнер инек эдизиниң ботунези 1969 чылда 113 рубль турган болза, эрткен чылым 70 рубль апарган.

Колхозтуң экономикаының кол үндүзү мал амылы. Мал амылында мурунчаларының саны чылдан чылче өсүп турарын айтыр апар. Малдың баш санын менди ажаап, өстүрүп турар эштерге Балдан Кадый, Дамдын Чооду, Чигикти Кыргыс, Кыргыс Чесээ дээш өске-даа он-он аттарын чоргаарал-биле адап болур.

Мал амылының специалистер оң өлүп хараар чоруун болдурус, продуктуунун бедидер, халдырыгы аарыгларын чылдадыр дээш боттуг хемчеглерин апаруудун келген. Бү хуңураа нинти турму азыралда 2100 хай, 428 инек турар, ылангы Шолун-Аксы ферманың инектеринин азыралы эки. Азыралда малдарын суг-биле халдырыгын организаастаан. Бисте беш муудун бар, доо сөөртүлгезин организаастаан.

Ажил-агыйда социалисттик чарыштын тилекчилерин колхозтуң чоокта эрткен өткөтүг хуралынын илередиң, шаңналдарын тыыскаан. Төрүүр чүш хойга онааштыр 115 хураганын эрткен чылым ажаап алган Сан Чыргалды эзелгил айт-биле шаңктаан. «ДТ-75» трактор-биле эки көргүзүп чедип ал, 1992 га чымчак черин аңаарган Адыл Кара-оолду база 55 муң километриниң 39 муңун чүчүтүг

ЭРЗИНДЕ „КОММУНИЗМЧЕ ОРУК“ КОЛХОЗТУН АЖЫЛ, АМЫДЫРАЛЫНДАН

«КӨДЭЭ ЧОННУҢ КУЛЬТУРА БОЛГАШ АМЫДЫРАЛ ХАНДЫРЫЛГАЗЫН БЕДИК ТЕМПИЛЕР-БИЛЕ ХӨГЖУ-ДЕР, КӨДЭЭ АЖЫЛ-АГЫЙНЫН ТУСКАЙ ЭРТЕМИН АНЫЯКТАРЫН ЧЕДИП АЛЫРЫНГА КАЛБАК АРГАЛАРНЫ ТУРГУЗАР».

(СЭП-ниң XXIV съездинин Директиваларының төлөвилеленден).

ӨЗҮЛДЕНИН БАЗЫМНАРЫ

эртип, 1302 тонна чүмүтү сөөрткөн, 1057 литр бензинини кайнап алган чолазы Кунгаа Айырыны мопед-биле шаңктаан.

Колхозтуң туугу сууру өзүп сайзырап турарын айтыр апар. Эрткен юбилейлик чылда 15 тонна чүгэйи, 12 муң туубуну белеткээ, инектиң ийи, хойнуң ийи кайназын, хураганын үш кайназын, трактор гаражын, 400 тонна тараа складиң, аалчылар ба-мын, столовая, котельная дээш өске-даа туугуларын амырдалга кириген. Оон аңгыда клубтуң капитал септелгезин, көдө Советтик бажынын туткан. Клуб, контора, столо-ваяны чагыс ай одалга системазынче кириген. Школа интернадынга одалга система-зын кылган. № 1 хойнуң чина-гада, СБФ-да туткан чина-бажыңнар, кызыл-булуннар доктаамал ажилдап турар.

«Коммунизмче орук» колхозтуң ажил-ишчилерин партияның XXIV съездинин чедилишинин тутуп, 1971—1975 чылдарда СЭП-ниң улус ажил-агыйын хөгжүдүрүш беш чыл планының талазы-биле СЭП-ниң XXIV съездинин Директиваларының төлөвилели-биле таныжып, өндүрүлгү сорулгаларын чүчүлдүзүп көрүп турар.

1971 чылда туугу хере-леттерин туугу материалдарын март 1-ге чедир белетип доо-зөр. Шоланың, клубтуң септелгезин эрте чорудар. Колхозтуң бүгү албан черлеринге одаар ыш белеткелни май 1-ден бетинде кылып доозар. СЭП обкомунун IX плену-мунун шийтирилген амыр-далга боттандырыл-биле мал-чыныларын элчегилгил калаче шийчириниң айтырын бот-тандыраар апар. Бо айтырыг-

ны шийтирилээрине мате-риалдыг баазаны тургузары нончуг чүгүлө. Ычангаш 1971 чылда сууга малчы-нарын бажыңнарын тудары көрдүнгөн. Малчынарын бот-тарының чагыш буугаар бир-бир квартиралыг беш бажың-ны, ийи-ийи квартиралыг ийи бажыңны тудар деп шийтир-лээн бис. Ук анылга малчы-нарын боттарын база ки-риштер. Оон аңгыда хары угда 50 тракторну септе-болур мастерскаяны, даш чу-нар-бажыңны, бир кызыл-бу-лунку, хой тарып бооздыр пунктуну, 800 баш хой кирер ийи кайназы тудары көрдү-нгөн.

Колхозчуларын амыдырал байдалын экижидер хемчег-лер алдынып турар. 1967 чылдан бээр бисте Эркинниң амыды-рал хандырылга комбинаты-нын салбыры — идик дараар-мастерская ажилдап турар.

Колхозчуларын чагыш буугаар хой кылыгыларын бугуруп кылган. 1966 чылдан 1970 чыл аразында колхозта 50 орунунг интернатты, 15 кижи чыдар уастан эмнелгезин, 15 олуттуг столоваяны база ол хи-ре олуттуг аалчылар бажыңны тутуп, амырдалга киригени өөрүнчү фактилар болур-дур. Колхозчу көдөзүн амыдыра-лында мындыг чарытталар бистин партиялыстың ада салгыш салышкынының ачы-зы-дыр.

Эрткен дөрт чылдарын дүргүзүндө колхозчуларын амыдырал-чуртталгазын деңгелни экижиз. Күш-ажыл кылып шыдаар колхозчулар-нын саны өскөн. 1966 чылда колхозчуларын айда ортумак ажил телевиди 67 рубль тур-ган болза, 1970 чылда 108 рубль чедир өскөн. Ычан-фермаларга, бригада төптөрүн-

ге чүгүлө чагыс кызыл-булун ажилдап турган болза, ам үш кызыл-булун ажилдап турар. 1966 чылда малчынарга чүг-лө 14 радиоприемниктер тур-ган болза, 1970 чылда олар-нын саны 52 четкен.

Дөрт чыл мурунда колхоз-та дээш эртемниң үндүзүн надрлар мырнай чок турган болза, эрткен чылда үндүзүн надрлардан дээш эртемниң бир агроном, бир экономист, орту-мак эртемниң зоотехник, мал эмизи болгаш бригадирлер 9 кижи ажилдап турар апарган.

Бухгалтер аппаратында ту-скай ортумак эртемниң 3 кижи бар апарган. Чолазылар са-ны 24 турганында 38, а ме-ханизаторлар 23 турганында 43 кижи чедип турар. Механи-заторлар белеткээриниң ба-азы бисте тургустунган. Бал-газынын механизация учили-шине колхозта ажилдап, ында чыл санында 15 кижи өөренир арга тургустунган.

1971—1975 чылдарда СЭП-ниң улус ажил-агыйын хөгжүдүрүш беш чыл пла-нының талазы-биле СЭП-ниң XXIV съездинин Директива-ларын телеленинде мын-ча деп бизнэс: «Колхозтарны болгаш советтарны мерге-жилдиг доктаамал надрлар — механизаторлар-биле, мал ажи-лынын ажилдакчылары бол-гаш бригадирлер-биле база өс-ке-даа тускай эртемчилер-би-ле хандырыгыч улганган эр-темон чүгүлө хемчеглерин алыр, оларнын мергежилни бедидер, көдөз аныл-агый ажил-дакчыларын күш-ажылы-ны болгаш амыдыралыны байдалдарын экижидер». Бедик мергежилдиг тускай эртемниң амыр ажил-агыйга мөн сон-гаар-даа кайы хире чүгүлөзүн Директиваларын телелени-нде онзаап айтып турар-дыр.

Бистин колхозтуң амыдыра-лында сөөлгү дөрт чылда база эрткен юбилейлик чылда чедип алдыган, эвээш-биче чедимиш-киригиле наасы таныма-га мындыг-дыр.

М. ДУГЕР,
колхоз даргазы.

ЧУРУКТА: Нарынның участок эмнелгезинин бө-лүк ажилдакчылары.

Д. ХЕРЕКТИН фотоу.

КОМСОМОЛЧУ АЖЫЛ-ХЕРЕКТЕРИВИС

Колхозтуң бүгү-ле ажил-агый адырларында аныктар калбаа-биле хаара туттунган. Механизаторлар, чолазылар болгаш туугу, хову ажилла-рында хой кижи ажилдап ту-рар. 120 ажыг комсомолчу-н иштинде алаан хой кижи мал ажилдап доктаамал ажилдап турарын айтып болур. Докта-амал ажилдап турарлардан аң-гыла, хойнуң массалыг оол-дашышкынын үезинде хой аныктар сакманшкып ажил-даар. Юбилейлик чылдың кы-жында ада-незинге дузала-жып, хой хураганын до-руктурган аныктарга Сакты Баян-Чыргал, Сергей Бар-Хөө олар хамааржыр. Ол болгаш өске-даа эштер чайгы үеде мал чедип белеткеегине иделкейлиглер болган.

Нарын шоланың дооскан соонда малчынын ажилдап турар аныктар бисте бар. Олар ада-нелериниң орун салган, нинтиниң малын каа-рып өстүрер херекке улуг-хуу-зун кирип турары өөрүнчү. 100 баш хойга онааштыр 92—93 хураганын ажаап доруктурган Тере Идам, Ша-ктар Алаш-оол ышкыш анык-тарың адын мактал-биле адап болур. Шактар Алаш-оол ам механизаторлар куру-зунда өөренип турар.

Секси беш чылдын планын оңаалгаларын күүсөдир, тө-гөөн колхозунуң улам чекте-лишинин дээш төлөтүг са-лышкынын киригенине кол-хозчу аныктарын үлү кир-гени чүгүлө. Социалист

чарыштын тилекчилери му-накчы чолазылар, механиз-аторларын база олардан иле-рер үгенинне чоргаарлаңыр бис. Нарынның кадыр-берт оруктарына аны-буру чүк-тү сөөртүр, сизген, тараа ажаалдазынга чыл буру идеп-кейинг киригиле оларнын үлүгүнө онаажып турар.

Аныктарын ортузунда ме-ханизаторун болгаш чолаз-ынын мергежилни чедип алыр чүткүл көсүк черин эзел берген. Балгазынын ме-ханизаторун чилишкелсиниң сал-гыры бисте ийи чыл улай ажилдап турар. Ону дооскан аныктар колхозта ажилдай берген. Чолазыларын беш ай хуусаалыг кезээни курузун база ажиткан. Устүнде айтыл-ган хемчеглерин алгаш көөр-ге, анык оолдар, кыстарын төрөөн колхозтуң бүдүргүзе-зинге хаара тузар, оларны алаа ажилдадып арттырар хемчеглерин колхоз баштаар чери ап турар-дыр. А бистин комсомолчуларыныс кандыг-даа ажилдап чалдынас улус.

Ортумак тускай болгаш дээ-ш эртем чедип алган хой-хей аныктар төрөөн колхозунда чедип келген ажилдап турар. Маңаа кимнарын адап сен-лизе, барык шүптү специали-стер апаа хамааржыр. Бистин колхозта культура албан че-рлери, уругтар сады, үзбек-эмнелгези дээш өске-даа че-рлерде үндүзүн кадрлар хой.

Аныктар ортузунга ажил чорударда колхозта ВЛКСМ ко-митеди, клуб, библиотека дем-

лежиң турар бис. А бистин ажилынысты партия органи-зация башкарып, арга-сүме көргүзүп турар. Комитеттин ажил планын партбюрога ба-дылаар. Хуңуң чүгүлө айт-ыргаларыңа дууштур планы-нысты тургузар бис. 1971 чылдың бирги кварталында ажил планынга «Комсомол» клуб — библиотека» деп ко-рулде-конкурстун ителгелери барымдалаан. Бо үш кол-лектив чагыс планын тур-гускан. Ында съездини че-дишкенин уткурунун ху-дээлелери, культура-массалыг хемчеглер, аны-буру темалыг кезээлер, ужуражылгалар киригелен. Айтыртылар, ха-рышлар кезээнин январда ор-ганизаастаан. «Культуруг ки-жи дугайында силерин бола-дынар» деп диспутту клуб, библиотека, ажилдакчылары белеткен, сурунуг интеле-генин болгаш өске-даа улуг, биче кижилерин калбаа-биле кириштирген.

Нарынчылар бот-тыныгыр уран чүгүлө сонугулдыг улус, моон мурундаа бооп эр-тильон көрдүлгелерге дээр-ге көргүзүлгени чедип ап турган бис. Корүлде-конкурса багыт эвес чедилишин дээш хай-нышкынын ажил өгөдөөн. Көрүлгелер чонун ортузундан эң-не тыныгыр талантыг кижилерин илередиң чүгүлө. Ычангаш маңаа чүгүлө Куль-тура бажынын бот-тыныгыр артистеринден аңгыда суурда түс-түс агитквартира-

ларын концерттеринден шы-гарааннарын шилир апар.

Культура бажыны, библи-отека ажилын чедилишинин чорударынын бир үндүзүн актив-биле бажыг харылаада, — культура одаларыңа ха-мааржыр чөвүлелерин ажи-лын чөп башкарыда. Бисте ук чөвүлелерин чоктаа чаа наартып сонгаан. Моон му-рунда турган чөвүлелер чон мурунга өткөдүн берген. Культура бажынын чөвүле-линде чеди, библиотекада — беш кижи ажилдап турар. Массалыг хемчеглер эртире-ринге чөвүлелдин келжигүне-риниң киригилгези эң көсүк болур апарат.

Ычаарга ВЛКСМ комите-динин келжигүнери канчаар ажилдап турары? Колхозтуң тускай эртемчилери, брига-дирлер дээш өске-даа эштер алаа кирген. Почтачы Шин-ия Чечекмаа, зоотехник Ми-лаа Бижек, бригадир Кенен Бобра, аял-саяз эргелекчи Ми-налай Сендимаа, туугу бри-гадир Нордуп Коопа дээш өске-даа эштер ийи ажил-херек дээш чүткүлдүг чоруун көргүзүп келген.

Нарынның анык-өскөн Коммунисттик партияның XXIV съездинин төлөтүг уткуур дээш бүгү улустун чарыжы-га боттарынның төлөтүг са-лышкынын кириг дээрзинге чигинип турбас.

МААНЫ ШИРИМЕ,
ВЛКСМ комитетинин секретары.

ОРТУМАК ШКОЛАДА

дин боттандыраар, сес класс доосканнарын дараазында класска бурун хулаап алыр ажил экижиз. Ону түнелени-де төс класска өөреникчилер хулаап алыр планын, мурунч чылдарга деңгээр, хуу тала-зы-биле алаан бедиктен. Бо өөредилге чылдында 1—2 класстар, үстүкү класскара чамдык эртемниң өөреникчи-лер чаа программа баугаар өөренип турар. Чаа программа бедик негелдени башкынын, өөреникчилер мурунуга тур-гузуп турар. Ычангаш чаа программа баугаар өөреник-лерге ханы, бижиг билгилн бээр төлөдө, бодунун башка-лар турар эртемни ханы бил-ри, чаа-чаа чогаалдык арга-лары доктаамал ажилгаары негеттинип турар.

Чаа программаны өөреник-чилер эки шийгээдиң ап-турар дээрин боттарыныстың дур-жугаыстан билеп турар бис. Өөреникчилерин эртем-перин үндүзүннери-биле биж-жиг, ханы ченеелгээр дээш билгил күжүр салып ажилдап турар башкы кадрларын са-нынга Ооржак Даш-оол, О-идар Боттүг-оол, дээш өскелер-ни-даа хамаарыштырып болур.

Сөөлгү чылдарда шоланың материалдыг баазанын быжы-лаары-биле элөөн чүлдөрүн кылган. Оон түнелениде чо-гуур өөредилге херекселери-биле дериттиген физика, хи-мия кабинеттери бар, школада

өөредилге кинозу, радиодамчы-дылга организастаттынып ту-рар. Өөреникчилерин күнээ-ден дашкаар кижизилгелер ажилы экижиз. Школада сес болгунер ажилдап турар, ында 200 хире өөреникчилер хаара туттунган. 9—10 клас-тын өөреникчилер трактор өөренип турар, 7—8 класстын өөреникчилер факультативтиг кичээлдерге бурун хаара ту-тунган.

Башкыларын билгил-мерге-жилни бедидер, арга-дуржулга солчулганы экижидер талазы-биле беш методика катты-жышкыны ажилдап турар. Башкылар А. С. Макаренко-нуң педагогика салгалын пар-тиянын чүгүлө документали-рин, В. И. Ленинниң чогаал-дарын доктаамал өөренип, хо-суг уелеринде агитквартира-лар дамчыштыр чонга пропа-ганданы калбартың.

Башкылар, өөреникчилер нинти билгилни ортумак ш-колазын чаа устанын өөре-нип дооскан, амыг үеде ада-нелерге таныштырып турар. Коллектив чон ортузунга лек-ция, беседа болгаш концер-терин үе-үелен бараалгалып келген.

Шоланың өөредилге-кижи-зилге ажилы, хой-инти организасталар-биле харылаа чылдан чылче ажилып бар чы-дар. Нарын ортумак школын тургустунганындан бээр үжөн

чыл чедип турар. Оон дыка хой доозукчулары бистин ра-йонун, республиканын пар-тия, совет органдарында ажилдап турар. Школа боду-нун доозукчуларына чоргаар-лаңыр.

Шоланың дыка хой доо-зукчулары бодунун төрөөн кол-хозунда, школазында ажилдап турар. Школа директору Чы-гырал Очур, башкылар Вален-тия Кенен, Шактар Чооду, агроном Сан-Хөө Бадыр, эко-номист Кунгаа Василий, кол-хоз даргазы Дүгер Мижит бо-лгаш чолазылар, механизатор-лар саанчылар, кадарчылар дээш өске-даа анык кижилер — Нарын ортумак школынын доозукчулары. Шоланын башкылар коллективинде хой чыл ажил стажтыг хоочун башкылар база ажилдап ту-рар. 31 чыл иштинде чыра-дышкыны шутумунда бараан болуп турар Степан Комбу, чээрби алы чыл ажилдап ту-рар башкы Нураат Кыргы-оларын аттарын адап болур. Хоочун башкылар боттарынын байлак дуржулгаларын анык-тарга доктаамал дамчыдып бе-рип турар. Амыг үеде башкы-лар коллективинин мурун-да харысалгалыг сорулга салдыган. Ол дээрге анык салгалын өөредилге-кижи-зилгези дээш бистин партия-нын салгып турар чүгүлө со-ругаларын амыдыралга бот-тандыраар болур.

Н. ДАНАА,
өөредилге эргелекчизи.

КОММУНИСТЕР

Нарын ортумак школазында партия ор-ганизацияны (парторг И. Данаа) кол-лективте башкарыгы күш болу берген. Ком-мунист башкыларын харысалгалыг уча-стоткара бижыгалаң. Анык башкыларга хуң бурунч дуза-деткичезин көргүзүп турар. Кичээлдерге олукжур, арга-дуржул-га солуг ажилы калбартың.

Коммунистер чүгүлө школа ажилы-биле кызыгарлаңмай, чон ортузунга хой-ин-

ти ажилдарыңа, лекция, беседа чоруда-рынга иделкейлиг кирип келген. Агит-квартиралар айы-биле аны-буру хем-чегерге коммунистер мурунку олукжурга чоруп турар. Унушкунугу концерттерин база организастап турар бис. Колхозта эте политшоланың пропаганда К. Натсан районда дээр пропагандистерин бирээш, коммунистер И. Ооржак, И. Мижит-оол комсомолчу башкыларын «Анык мар-ксист» деп политбютунуң эки хуаурун.

О. БОТТЭГ-ООЛ.

Чоннуң кадыкшылы дээш

Чоннуң кадыкшылы дээш сагыш са-лышкыны бөгүнгү чүгүлө сорулгаларын бирээш апарган. Аларгаарын баш ууур болдурус дээш профилдик хемчеглерин чорудары көсү чери эзел берген. Нарын сууга уастан эмнелгези ажиттыңа-ла ийи чыл ашкан. Сөөлгү чылдарга кө-дөз сурунуг амыдыралыңа болган көсүк чарытталарын бирээш ол болган деп дидими-биле чугаалап болур. Чытырып эмнээр, 15 орунунг эмнелгези нарынчылар бурун ажилдап турар болу берген.

Эмнелге коллективни кадрлар-биле кан-чаар хандырттыңаңың? Тускай ортумак эртемниң үш эмчи ажилдап турар. Оон аң-гыда санитарка дээш өске-даа ажилдакчы-лар бар. Мен бодум Төмөкениң медицина институтунга өөренип чордум. Дээш эр-темон чедип алган, төрөөн Тывада чедип келген, чонун кызыкшылы дээш өске өө-рүм-биле кады бараан бооп ажилдап чо-руурум Коммунисттик партиянын сагыш са-лышкынын ачызы-дур деп санап чо-рурум мен.

Малчынарын культуруг амыдырал-чуртталгазы, кадыкшылы дээш улуг ажил-да чорудуп турар бис. Суурун чуртта-кчыларын кудумчулар айы-биле участо-тарга үскөн. Көдө малчынарын бригада, ферма айы-биле өмчү бурунне онап каан. Малчынарын болгаш механизатор-ларын үчүткө алган бис. Көдө аалдарда уругларга дидерия болгаш оспага ууар тарылтаны чорудуп өгөдөөн. Малчынар-нын ажил-төлүн уруглар садиче хаара туугу ажил ам-даа кошкак чоруп турар деп чугаалап болур.

Мрак-уаакта чурттап турар малчын чо-

га эмчи дузазын чедиреринге тускай ма-шинаны биске бергени чүгүлө ролду ой-наан. Арыг-шевер, кадыкшыл, культуруг дымтаңыла болгаш аңгы-аңгы аарыглар дугайында беседалар, лекциялар бистин ажилыныстың шыңчы дузалакчылары апарган. Шах индиг чугаалакчыны-нарын бригада хураалдарының үезинде, агитквартираларга болгаш суурда радио бедирин дамчыштыр доктаамал чорудуп турар.

Спорт, күш-культура теманын өмчү эр-тепип турар бис. Кижиниң мага-бодунун омак-сергек, кадык болуру дадыгышкын-дан кол хамааржыр. Ычангаш ажилдык чонун, ылангы аныктарын ортузунга бо айтырыгын негелдериң чүгүлө.

Коллективни мурунчаларын адап кө-рейин. Чонга эгип эзелде, сагыш чован-гыр, мога-шылга чок ажилдаар эштер: амбулатория фельдшер — Ооржак Хер-лиг-оол, дежурный сестра — Ооржак Денис-маа, санитарка Александра Бадагчы, коче-гар Кенен Терепей оларга коллектив чор-гаарлаңыр.

Эмнелге коллективни найыралдыг, бир демниң улус. Дымтаңгалы коллективтиг организастаң, чайгы үеде суурдан ырадыр чоруп селгүтөөр, кыжын хаактаар, чун-гулаар бис.

Партияның XXIV съездинин Директи-валарының төлөвилели-биле таныжылга чер болганда калбарган. Көдө интеллиген-циянын кезин болур — бистин эмчилер бо айтырыгын хажымынга артпас бис.

Р. ОЛЗЕЙ,

участок эмнелгезинин эргелекчизи.

НАРЫН ЧЕРИНИН КИЖИЛЕРИ

ры бузуп кылар. Иви бышкаа аянынг инди-кертэ чагылар чүгүлө Эркинде эвес, харын ко-жаны Тес-Хем дээш харын-даа Кызылдан безин калдылар. Чагыкчыларын сеткил-сагышынга таарышкан нарын кылыгыларын кым кылып ту-рар деп бодаар силер? Коммунист Монте Дав-евич Нам-оол болгаш оң дузалакчымы. Идик да-раарыңа шаанда алдын уругайыңа тура-да өөренип алган, салбырын организастап турла бо талазы-биле белеткелди база эртен. Бир эвес күзөөр болунарда Монте Нам-оолдуң дараан индиктерин кедип болур силер. Иви бышкаа ча-раш индиктерин чагыкчы кижилер бодунуң матери-алы-биле кылдырып ап болур.

Монте Давевич ам 53 харлыг. Ол чонга хун-дүтүлдиг, онзашкан ажилында бердинген иш-чи. Ычангаш ону Нарынның коммунистери об-ластин партия конференциязынын делегатына сойгуп турганы-даа ол. Колхозта партбюро келжигү болгаш хой-инти ажилы дээш кезээде са-гышкын араан чоруу...

Участок эмнелгезинде дежурный сестра Оор-

жак Денисмааның дугайында каш сөс. Өг-бүлө-зинин ээзи, амбулатория фельдшер Ооржак Хер-лиг-оол биле кады маңаа кээп ажилдаандан бээр каш чыл эрткен. Бо аразында олар бодун нарын-чылар болу берген. Чонун ортузунга хундугут эмчилер, оларнын аажы-чаңчылын хандыр бил-ир, кандыг-даа таварылгада дуза чедиреринге белен өнүктүрер апарган. А Денисмаа Ооржак суурда № 1 агитквартираны даргазы. Мында үжөн ажил өг-бүлө хамааржыр турар. Ол-ла чок-камыда херээжен чонун ортузунга мас-салыг хемчеглер, бот-тыныгыр уран чүтү дээш аны-буру хемчеглер чорударынын төвү — агит-квартира.

Агитквартираны планында солун чүлдөр хой. Уран-шевер кылгылар талазы-биле делегте-ни организастаар, алаа шыгараап көргүзүлгел-рин республика делегацияны-даа чорудар ден-турарын деткирип кончуг чүгүлө. Сырга, бизнэс дээш өске-даа каагалга кылгыларын бузупу билир уран-шевер кижилер Нарында бар, олар-ны деткип, бүгү тала-биле дуза көргүзөр апар.

№ 1 агитквартираны активчилери суурда хе-рээженер чөвүлели-биле кады бо чүгүлө херек-ти көзүң өжүрбес боорлар...

Хоочун колхозчу Денисбай Сумевена Кунгаа-биле кыштагга ужурашкан бис. Он чеди чыл дургузунда төрөөн колхозунуң хоюн кадарын малдажып чоруту. Сөөлгү ийи чылда сакман-шкып ажилдап келген. Бо кыжып ол № 3 хойжу бригадада сакманшкып турар. Бо хуң-нерге чедир 60 шаа хураганын менди ажаап до-руктуруп турар.

Оон хары ам 54. Бичежек мага-бодуту, ары-шырайы хурунниң доуга берген, чугаакыр ки-жи-биле ол хуң сөс солчуп чугаалаңгытас. Ху-раганын хойларын коланда ажаап турар. Чаш хураганын амырер үе чокушалаң. Кезээде мал аразында өскөн, ону ажаап, кадалап чачыккан болгаш даштын ижи дээш хоочун мал-чын сагыш достуңуңи-биле олару.

Денисбай Сумевена амыч чылдар дургузунда нинтиниң малы дээш амыч-дыжын харам чокка

